

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥΣ ΧΑΡΤΕΣ

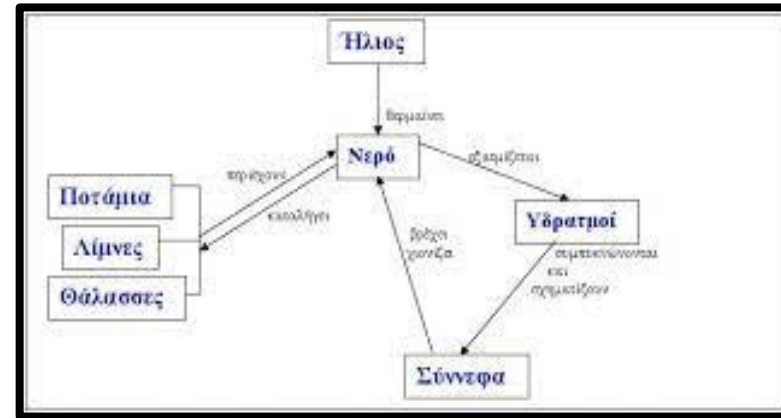
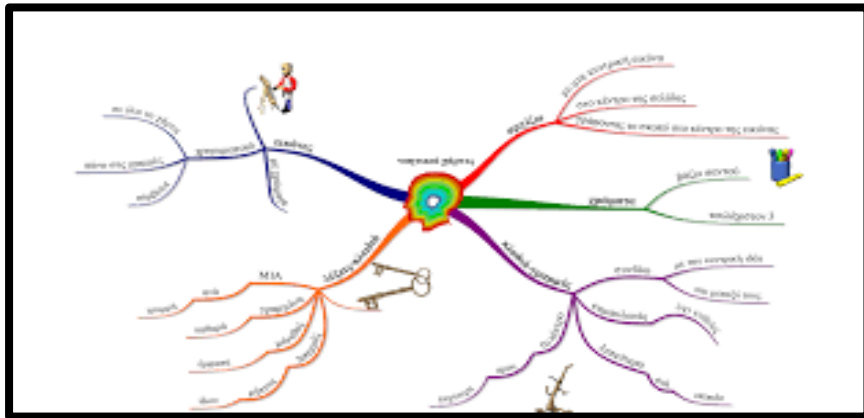

Τα χνάρια της Ιστορίας είναι... σημάδια σε χάρτες

- Η χαρτογραφία στηρίζεται στην έμφυτη ικανότητα του ανθρώπινου εγκεφάλου να δημιουργεί **νοητικούς χάρτες**,

εφόσον «**καμία ομάδα ανθρώπων ή καμία κοινωνία δεν μπορεί να υπάρξει και να εξελιχθεί χωρίς τη συνδρομή αυτών των νοερών χαρτών**» [Εδουάρδ Νταλμάου]

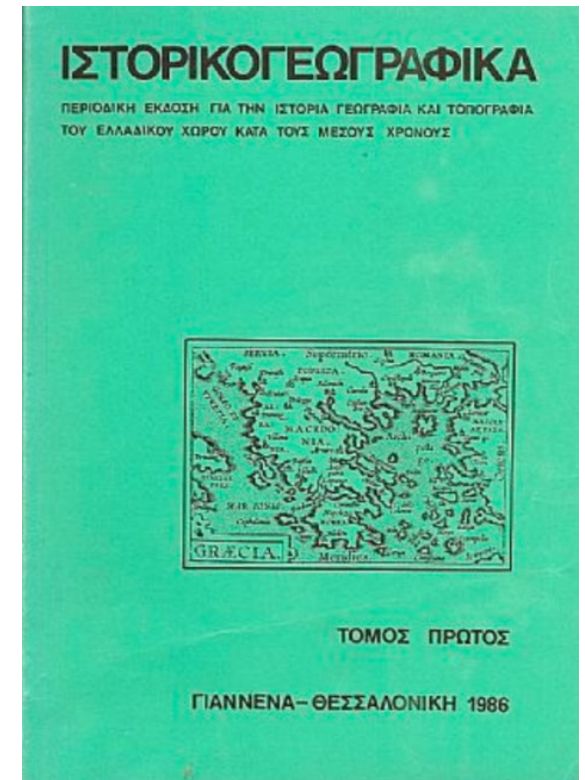
• **Νοερά οπτικοποίηση** → αισθητοποίηση → κατανόηση...

Ιστορία και Γεωγραφία

- Η **Γεωγραφία** ρωτά: «**Που;**» και «**Γιατί εκεί;**»
- Η **Ιστορία** ρωτά: «**Πότε;**» και «**Γιατί τότε;**»

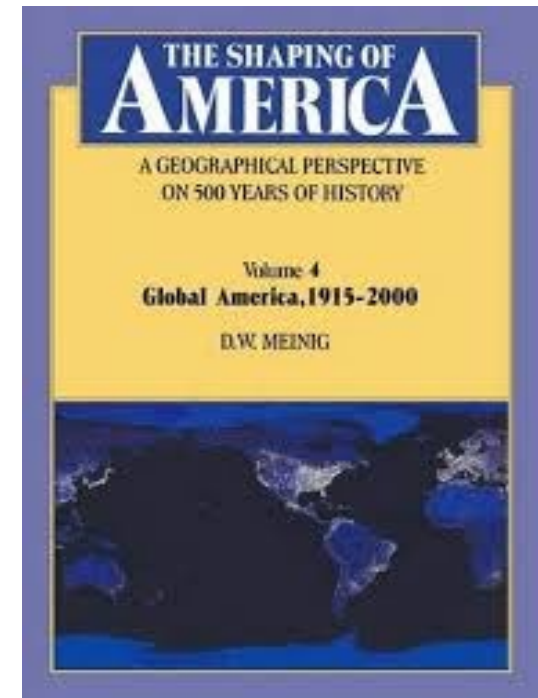

Map Work:
Where History and
Geography Meet

Ιστορία ↔ Γεωγραφία

- «Η Ιστορία και η Γεωγραφία είναι **συμπληρωματικές** και **αλληλεξαρτώμενες**, δεμένες μαζί από την ίδια τη φύση των πραγμάτων.
- Στην πράξη αυτά τα δυο πεδία διαφοροποιούνται από την **έμφαση** που δίνεται στο καθένα.
- Αλλά η Γεωγραφία δεν είναι απλώς μια φυσική σκηνή στην οποία παίζεται το ιστορικό δράμα...
είναι ένας συγκεκριμένος τρόπος να δεις τον κόσμο.
- Η Γεωγραφία, όπως και η Ιστορία, είναι μια αρχαία και ουσιαστική στρατηγική **για να σκεφτούμε μεγάλα και πολύπλοκα ζητήματα»**

Donald Meinig

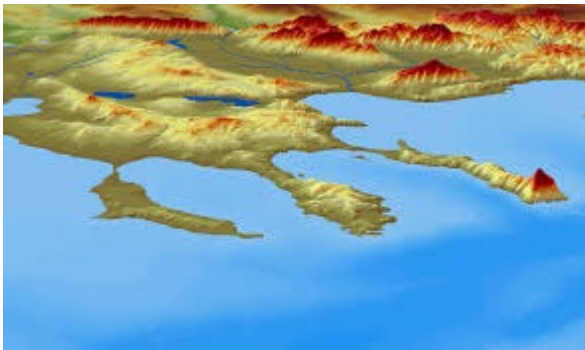
Η εργασία με τους χάρτες στο σχολείο:

- α) βοηθά τα παιδιά να κατανοήσουν πού έλαβαν χώρα τα ιστορικά γεγονότα
- β) τους δίνει μια **γεωγραφική και χωρική εικόνα** του κόσμου γύρω τους
- γ) τα διδάσκει να βρίσκουν και να τοποθετούν τις χώρες, τις πόλεις και σημαντικά γεωγραφικά στοιχεία σε ένα χάρτη **και τους δείχνει τη σχέση του δικού τους τόπου με αυτά τα στοιχεία**
- δ) τα βοηθά να κατανοήσουν **τη σχέση μεταξύ των γεγονότων και της επιρροής του περιβάλλοντος γύρω από αυτά**
- ε) είναι ένας σπουδαίος τρόπος να προβούν **σε βιωματικές (χειραπτικές) δραστηριότητες**

ΑΝΑΓΛΥΦΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

- Πριν ακόμη ξεκινήσετε τα μαθήματα της Ιστορίας, πειραματιστείτε με τους ανάγλυφους χάρτες

- Προσπαθήστε να αναπτύξετε την αίσθηση και τη γνώση του παιδιού, μέσα από τη φαντασία του, για να κατανοήσει καλύτερα τη σημασία που έχει η γεωγραφική θέση ενός τόπου για την ιστορία του τόπου...

- Ένας χάρτης είναι εικονο-κείμενο, πάντοτε αφηγείται ιστορίες, που μπορούμε να αποκαλύψουμε... ρωτώντας....

Από τη Γεωγραφία ➔ στην Ιστορία

- *Βλέπεις αυτούς τους μεγάλους κόλπους;*

- Σε αυτούς τους κόλπους συγκεντρώθηκαν άνθρωποι, έφτιαξαν οικισμούς και **πόλεις...** δημιουργήθηκαν **λιμάνια...** αναπτύχθηκε **η επικοινωνία,** **η οικονομία και το εμπόριο...**

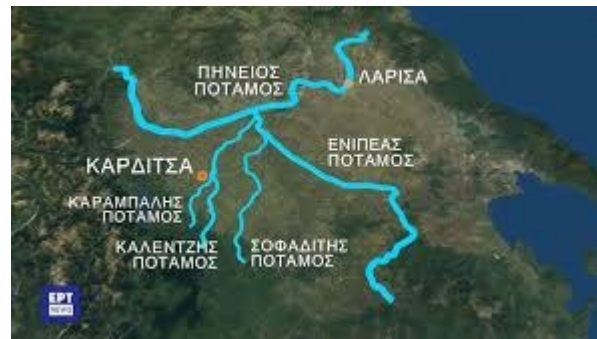
- *Βλέπεις αυτές τις λίμνες;*

- Σε αυτές τις λίμνες συγκεντρώθηκαν άνθρωποι και σχημάτισαν **χωριά, κωμοπόλεις και πόλεις...** εκμεταλλεύτηκαν τον πλούτο τους, ανέπτυξαν την οικονομία τους...

- *Βλέπεις αυτά τα ποτάμια;*

- Αυτά τα ποτάμια δημιούργησαν **σύνορα** και **κάστρα** για να τα φυλάνε, αλλά και **δρόμους** και **γεφύρια** για την **επικοινωνία**, το **εμπόριο** και τις **εξερευνήσεις...**

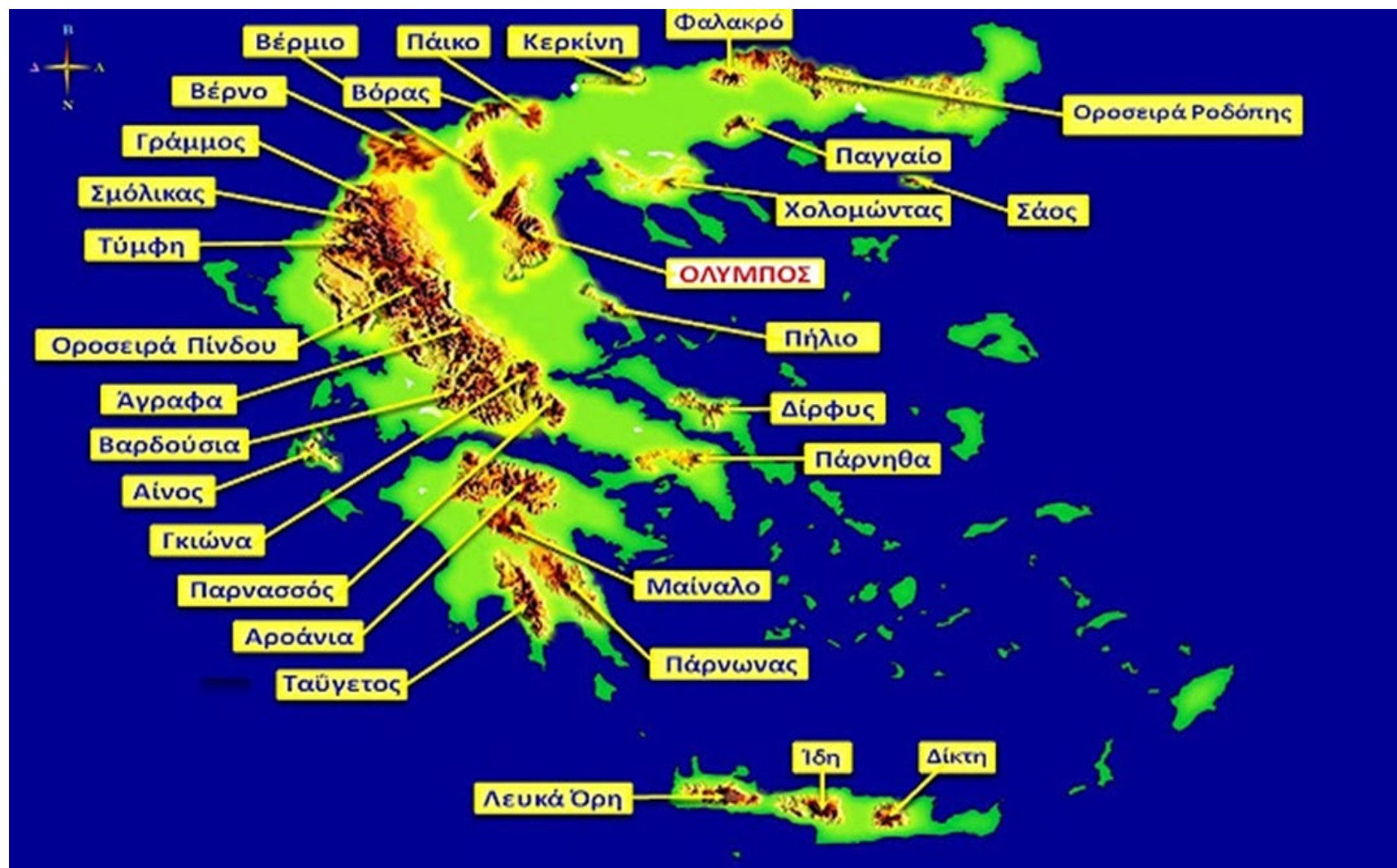
- *Βλέπεις αυτά τα βουνά;*

- Αυτά τα βουνά καθόρισαν συχνά τις κινήσεις των **στρατών**, τις εγκαταστάσεις των **αποίκων**, έκρυψαν τους **ηττημένους** και τους **αδύναμους**, διαμόρφωσαν το **κλίμα**...

- *Βλέπεις αυτές τις πεδιάδες;*

- Σε αυτές τις πεδιάδες υπήρχαν μεγάλες **καλλιέργειες** που έθρεψαν πολλούς ανθρώπους, εκεί κινήθηκε εύκολα το **ιππικό** ή τα **τανκς...**

- *Βλέπεις αυτά τα φαράγγια;*

- Από τα φαράγγια αυτά [=κλεισούρες] πέρασαν **στρατιές** και εκεί αμύνθηκαν όσοι είχαν λιγότερο στρατό...

- **Βλέπεις αυτούς τους λόφους;**

- Στους λόφους κτίστηκαν **κάστρα**
που επέβλεπαν τον κάμπο [= **βίγλες**]...

Πέρασε από τη γεωγραφία στην ... φανταστική ιστορία

- Πάρε ένα ανάγλυφο χάρτη και φαντάσου ιστορικά γεγονότα που θα μπορούσαν να συμβούν σε βουνά, λίμνες, ποτάμια, φαράγγια, κόλπους, χερσονήσους, ακρωτήρια κλπ. Εξήγησε γιατί!

- Μελέτησε την ιστορία της χαρτογραφίας:

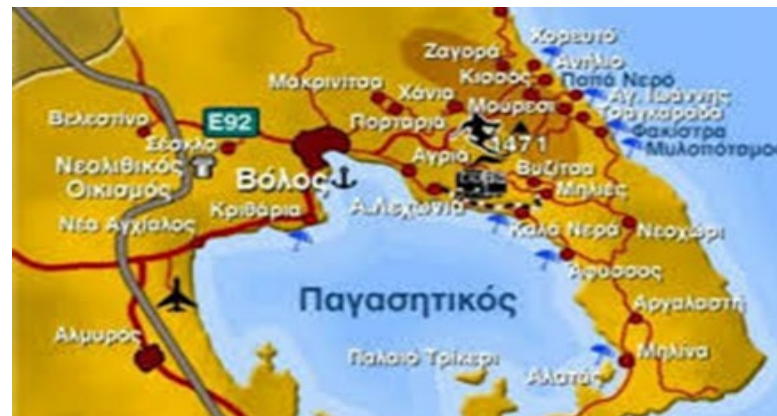
Πότε, που και γιατί δημιουργήθηκαν οι χάρτες...

- Γιατί **οι παλιοί χάρτες είναι διαφορετικοί από τους σημερινούς και σε τι;**

Σύγκρινε παλιούς και νέους χάρτες της ίδιας περιοχής

Σύγκρινε παλιούς και νέους χάρτες της περιοχής σου

- Προσπάθησε σε αυτούς τους χάρτες να ανακαλύψεις στοιχεία που διευκόλυναν μέσα στο πέρασμα του χρόνου τη **διατροφή**, το **εμπόριο** και την **επικοινωνία** ή προκάλεσαν συγκρούσεις, ανταγωνισμούς και **πολέμους**...
- Χάραξε δρόμους και πορείες ανθρώπων πάνω στο χάρτη για **ειρηνικούς** ή **πολεμικούς** σκοπούς...

- Βρες τα στοιχεία της **αλλαγής** στον χώρο με το πέρασμα του χρόνου

(είτε από τη δράση των **ανθρώπων** είτε από τη δράση της **φύσης**)

κατασκευές

πλημμύρες

ερείπια

σεισμοί

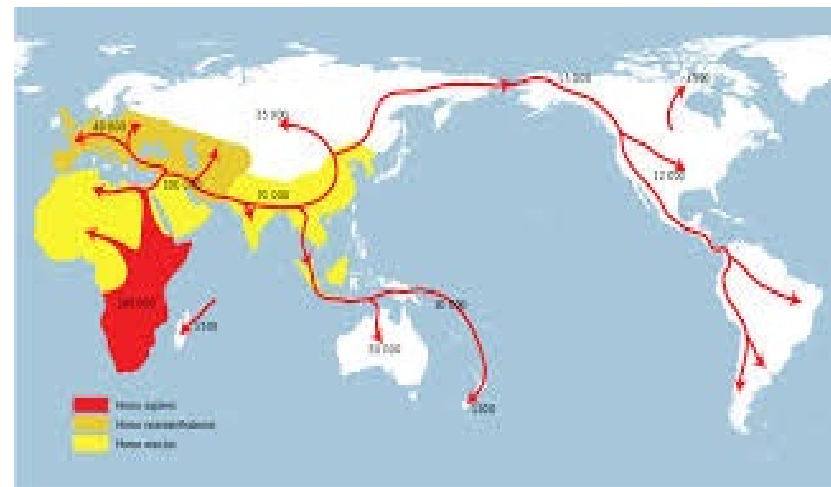
- Εντόπισε και ερεύνησε τους πολιτιστικούς χώρους στον παγκόσμιο, στον εθνικό ή στον τοπικό χάρτη

Η Μέση Ανατολή είναι η κοιτίδα του πολιτισμού

- Που δημιουργήθηκαν μεγάλοι πολιτισμοί;
- Που μεγάλα επιτεύγματα πέτυχαν αυτοί οι λαοί;
- Στη Μεσοποταμία και στο
- Δημιουργήθηκαν οι πρώτες πόλεις, επινοήθηκε η γραφή, ο τροχός

• Εντόπισε και ερεύνησε τις επιδρομές και τις μετακινήσεις των λαών

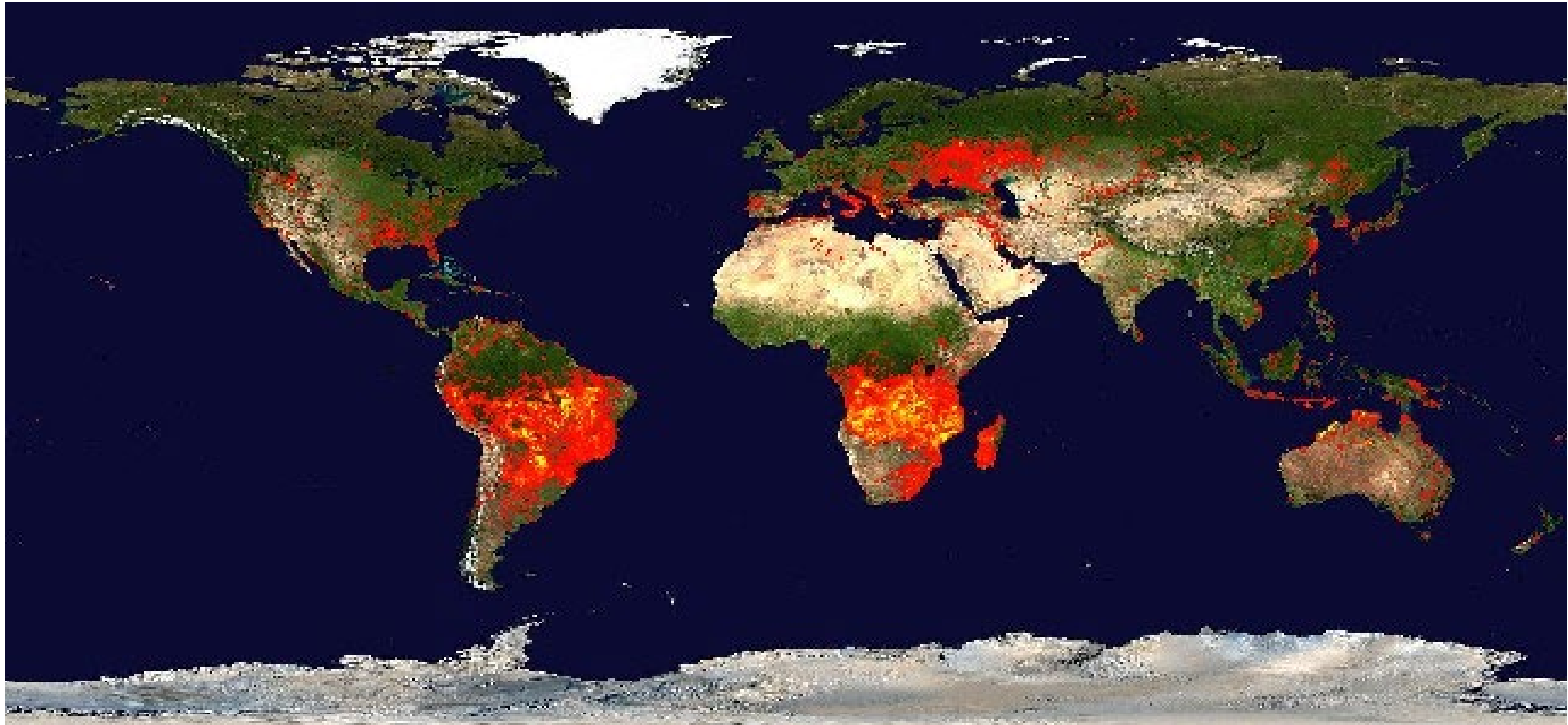

- Μελέτησε χάρτες της **διατροφής** των διαφόρων λαών,
- της **πανίδας** και της **χλωρίδας**,
- της **βιομηχανίας** και της **τεχνολογίας**,
- των **ηθών** και των **εθίμων**,
- των **θρησκειών** κλπ.

Παγκόσμιος χάρτης πυρκαγιών (2007)

Παγκόσμιος χάρτης του INTERNET

Μελετήστε τον παρακάτω χάρτη...

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

ΠΩΣ ΑΝΤΙΔΡΟΥΜΕ ΣΕ ΜΙΑ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΧΩΡΑ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ:

- ΤΙ ΦΡΙΧΤΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ!**
- ΚΡΙΜΑ!**
- ΤΑΧΕΙ ΑΥΤΑ Η ΖΩΗ**
- ΜΙΣΟ ΛΕΠΤΟ, ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΥΤΗ Η ΧΩΡΑ;**
- ΠΟΙΟΣ ΝΟΙΑΖΕΤΑΙ;**

CINISMOILUSTRADO.COM

- Χρησιμοποίησε αυτές τις εμπειρίες που απέκτησες από τη μελέτη των **γεωγραφικών χαρτών** και προσπάθησε να τις εφαρμόσεις σε συγκεκριμένα **ιστορικά γεγονότα**:
- **λ.χ. μάχη των Θερμοπυλών, μάχη στα Δερβενάκια, ναυμαχία Σαλαμίνας...**
- Τι ρόλο έπαιξε ο **τόπος** σε αυτές τις μάχες και **γιατί**;

- Δεν μπορεί να υπάρξει **Ιστορία** χωρίς **Γεωγραφία**, ούτε **διδασκαλία της Ιστορίας** χωρίς τη μελέτη και της **Γεωγραφίας...**

- **Είμαστε άραγε «Αιχμάλωτοι της Γεωγραφίας»;**
- **Υπάρχει γεωγραφικός ντετερμινισμός [=αιτιοκρατία];**

